

Oripään kunnanvaltuustolle

ORIPÄÄN KUNNAN TARKASTUSLAUTAKUNNAN ARVIOINTIKERTOMUS VUODELTA 2023

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on kuntalain 121 §:n mukaan arvioida, ovatko kunnanvaltuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla.

Toimikaudeksi 2021-2025 valittuun Oripään kunnan tarkastuslautakuntaan kuuluvat puheenjohtajana Tapio Pajula, varapuheenjohtajana Kalle Lähde sekä jäseninä Erkki Halkivaha, Sirpa Lötjönen ja Heli Viitasaari.

Kunnan tilintarkastajana on toiminut tilintarkastusyhteisö BDO Audiator Oy vastuullisena tilintarkastajanaan JHT, HT Aino Lepistö.

1. TARKASTUSLAUTAKUNNAN TOIMINTA JA KOKOUKSET

Tarkastuslautakunta on käsitellyt kuntalain edellyttämiä asioita tilivuodelle 2023 erikseen hyväksytyyn arviointisuunnitelman ja kokousaikataulun mukaisesti.

Tarkastuslautakunta on pitänyt kolme tilivuoteen 2023 kohdistunutta kokousta ja kuulut niiden yhteydessä kunnan johtavia viranhaltijoita, joilta on saatu selvityksiä kunnan toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta.

Tarkastuslautakunnan arviointityölle ei määritelty painopistealueita, vaan arvioitavana oli kunnan toimintakokonaisuudessaan.

Tarkastuslautakunta käsitteli toimintavuoden aikana kokouksissaan kuntalain 84 §:n edellyttämällä tavalla luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden sidonnaisuusilmoitukset ja saattoi ne tiedoksi kunnanvaltuustolle.

2. YLEINEN KEHITYS

3. TOIMINNALLISTEN JA TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

3.1. YLEISTÄ

Toiminnallinen tavoite on kunnanvaltuuston asettama, talousarvioon sisältyvä määrärahan käyttötarkoitusta, palvelujen määrää tai laatua taikka toiminnan kehittämissuuntausta koskeva tavoite. Tavoite on pyrittävä johtamaan tehtävän toiminta-ajatuksesta sekä ilmaisemaan määrää tai laatua osoittavana tunnuslukuna. Se voidaan ilmaista myös sanallisesti - kuitenkin niin, että sen toteutumista voidaan arvioida.

Taloudellisia tavoitteita ovat määrärahat ja tuloarviot. Muita taloudellisia tavoitteita ovat esim. suoritteiden yksikköhinta ja investointihankkeen kustannusarvio.

Kuntalain mukaan tilinpäätökseen sisältyvässä toimintakertomuksessa on esitettävä selvitys talousarvion poikkeamista ja omana kokonaisuutenaan arvio kunnan ja kuntakonsernin laajuuteen nähden merkittävistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä. Lisäksi toimintakertomuksessa on esitettävä selvitys valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta.

3.2. YLEISET TALOUDEN TAVOITTEET

Toteumaa verrataan tilikauden aikana muutettuun talousarvioon. Sosiaali- ja terveyspalvelujen sekä palo- ja pelastustoimen siirtyminen hyvinvointialueelle 1.1.2023 alkaen aiheutti isoja muutoksia tuottoihin ja kuluihin sekä myös verotuottoihin ja valtionosuuksiin, joten vuosien 2022 ja 2023 tilinpäätökset eivät ole kaikilta osiltaan vertailukelpoisia.

Talousarviossa oli arvioitu, että tilikauden ylijäämä tulee olemaan 185 901 euroa. Tilinpäätöksessä tilikauden ylijäämä oli 418 726 euroa. Satunnaisiin tuloihin kirjatulla vakuutuskorvauksella 350 000 euroa oli iso merkitys ylijäämän kertymiseen.

Kunnan tuloslaskelman mukaiset toimintakulut olivat 5,3 milj. euroa, mikä on 0,2 milj. euroa enemmän kuin talousarviossa. Toimintakate toteutui noin 0,1 milj. euroa arvioitua heikommin.

Toimintatuotot olivat 1,2 milj. euroa, mikä on 0,1 milj. euroa enemmän kuin talousarviossa.

Verotuloja kertyi 0,1 milj. euroa arvioitua vähemmän. Valtionosuuksia kunta sai noin 55 000 euroa enemmän kuin talousarviossa oli arvioitu.

Kunnan tilinpäätöksen vuosikate oli 0,5 milj. euroa. Vuosikatteella pystytään kattamaan poistot 0,49 milj. euroa.

Taseeseen kertynyt ylijäämä on 31.12.2023 yhteensä 1,2 milj. euroa.

Kunnan toteutuneet investoinnit vuonna 2023 olivat 0,5 milj. euroa, mikä on 0,3 milj. euroa alle talousarvion.

Kunnan lainakanta vuoden 2023 lopussa oli 2,8 milj. euroa eli yhtä paljon kuin edellisenä vuonna. Asukasta kohti lainamäärä oli vuoden lopussa 2 134 euroa. Vuonna 2022 vastaava luku oli 2 145 euroa/asukas.

Kunnan omavaraisuusaste oli 52 %. Vuoden 2022 lopussa vastaava luku oli 49 %.

Suhteellinen velkaantuneisuus oli 66 % ja heikentyi vuodesta 2022 (42 %). Tunnusluku kertoo, kuinka paljon kunnan käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Soteuudistuksen takia tuotot laskivat, joten tämä tunnusluku on heikentynyt kunnissa.

3.3. INVESTOINNIT

Talousarviossa vuodelle 2023 oli varattu määrärahaa investointeihin yhteensä 816 000 euroa. Investointimenojen toteuma oli 505 180 euroa. Rahoitusosan toiminnan ja investointien rahavirta oli positiivinen 384 383 euroa. Tähän vaikutti satunnainen tuotto, vakuutuskorvaus.

3.4 TOIMINNALLISTEN JA TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN VASTUUALUEITTAN

Tarkastuslautakunnan arvion mukaan vuoden 2023 toimintakertomuksessa on kattavasti esitetty kunnan toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen.

Yleishallinnon osalta tavoitteena on ollut positiivisten uutisten lisääminen ja ajantasainen verkkoviestintä, yhteistyö naapurikuntien kanssa, kilpailukykyinen kunnallisvero, tonttimarkkinointimateriaalin ajantasaisuus sekä osallistuminen edunvalvontaan. Yleishallinnon tavoitteiden voidaan todeta pääosin toteutuneen.

Elinkeinotoiminnan tavoitteet markkinointi ja mainonta sekä yhteydenotot yrityksiin voidaan todeta toteutuneen.

Sivistystoimen osalta tavoitteena on ollut, että koululaiset oppivat opetussuunnitelman tavoitteiden mukaisesti, opettajisto työskentelee opetussuunnitelman hengessä ja opetuksessa huomioidaan koulun kansainvälistyminen.

Huoltajien palautteissa on näkynyt huoli oppimistuloksista mm. sijaisten suuren määrän ja vaihtuvuuden vuoksi. Kansainvälistymisen osalta S2 oppilaiden saavuttama suomenkielentaito ei toteutunut tavoitteen mukaisesti.

Tarkastuslautakunta toteaa, että tavoitteet eivät täysin toteutuneet. Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että asian suhteen tehdään toimia, joilla päästään tavoitteisiin.

Varhaiskasvatuksessa tavoitteena on ollut, että kaikissa yksiköissä noudatetaan toimintasuunnitelmaa sekä toimitaan varhaiskasvatus- ja esiopetussuunnitelman mukaisesti. Tavoitetasona, että asiakkaat ovat tyytyväisiä palveluun. Toteuman mukaan asiakaspalaute on positiivista. Mainintaa siitä onko tehty asiakaskysely ei kuitenkaan ollut.

Hyvinvointipalvelujen osalta tavoitteena, että kirjaston palvelut ovat monipuolisia ja nykyaikaisia, museotoimintaa pyritään kehittämään ja kulttuuritoiminta tarjoaa kaikenikäisiä kuntalaisia kiinnostavaa kulttuuria. Tavoitteiden voidaan katsoa pääosin toteutuneen.

Vapaa-aika ja nuorisotoimen tavoitteena nuorisotyön kehittäminen siten, että nuorten osallisuus sekä nuorten kasvu aktiiviseksi kansalaiseksi mahdollistuu, vapaa-aikapalvelujen saatavuus/vaikuttavuus, matalan kynnyksen toiminta sekä kuntalaisten osallistaminen ja aktivointi.

Liikuntapalvelujen tavoitteena on ylläpitää ja kehittää kaikille kuntalaisille soveltuvia ja monipuolisia liikuntapaikkoja ja -tiloja sekä kannustaa harrastamaan terveyttä edistävää liikuntaa.

Kiinteistötoimelle ja yhdyskuntahuollolle ei ole asetettu eriteltyjä toiminnallisia tavoitteita. Tarkastuslautakunta toteaa, että myös toiminnalle pitäisi asettaa mitattavat toiminnalliset tavoitteet.

Vesihuoltolaitoksen tavoitteena oli viemärin vuotovesien puoliittaminen nykyisestä. Vuonna 2023 laskutettu jätevesimäärä oli 33,3 % jätevedenpuhdistamolle johdetun jäteveden määrästä, vuonna 2022 43,6 %. Toiminnallinen tavoite ei vuonna 2023 toteutunut, mutta työtä on jatkettava tavoitteen saavuttamiseksi.

4. KUNNAN TALOUDEN TASAPAINO

Kuntalain 110 §:n mukaan taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Mikäli kunnan taseessa on kertynyttä alijäämää, tulee alijäämä kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien.

Oripään kunnan taseessa 31.12.2023 on kertynyttä ylijäämää 1,2 milj. euroa. Talousarvio 2024 on arvioitu juuri ja juuri positiiviseksi, 11 862 euroa, suunnitteluvuodet negatiivisia: vuosi 2025 – 23 485 euroa ja vuosi 2026 – 96 485 euroa.

5. YHTEENVETO

Tarkastuslautakunta toteaa, että kunnan vuoden 2023 toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet ovat pääosin toteutuneet.

Vuoden 2023 hyvään tulokseen vaikutti olennaisesti satunnainen tuotto. Tarkastuslautakunta toteaa, että tulevina vuosina tulee varautua koviin taloushaasteisiin mm. verojen ja valtionosuuksien sekä hyvinvointialueen vuokrien vähenemiseen. Investointeja tulee tehdä harkiten niin, että niillä pystytään vaikuttamaan käyttömenoihin.

Positiivisena asiana voidaan nähdä uusi hyvinvointi- ja liikuntaohjaajan toimi sekä kunnassa järjestettävät moninaiset tapahtumat, aktiiviset yhdistykset ja erityisesti Okra Maatalousnäyttely, joka on laajalti tunnettu tapahtuma. Oripään erinomaiset liikuntamahdollisuudet on huomattu myös kunnan rajojen ulkopuolella.

Hyvinvointitehtävä tulee olemaan kunnan yksi perustehtävä. Hyvinvointikertomuksen sekä -suunnitelman päivittäminen on aloitettu vuoden 2023 aikana.

Tarkastuslautakunta on suorittanut lakisääteisen arviointitehtävänsä ja jättää tämän arviointikertomuksen kunnanvaltuuston käsiteltäväksi.

Oripäässä 22. päivänä huhtikuuta 2024

Tarkastuslautakunnan allekirjoitukset

Erkki Halkivaha
kokouksen puheenjohtaja

Heli Viitasaari
jäsen

Sirpa Lötjönen
jäsen

Kari Kolari
varajäsen